

KRITERIJI NEKIH POJAVA KARIZMATIČNOSTI U PENTEKOSTALNOM POKRETU

Ljudevit Rupčić

Karizmatičnost je svojstvo posebnog dara, zvanog karizma, koji Duh Sveti dijeli pojedincima za izgradnju Crkve u svijetu i vremenu. Ona je bitna, a ne periferna pojava u Crkvi. Sama Crkva je karizmatične strukture.

Primarno je sam Duh Sveti karizma. On je slobodan. Živi i djeluje ne samo u Crkvi nego i izvan nje. Stoga je normalno da se njegova prisutnost i djelovanje očituje i vani. To je djelovanje mnogovrsno i bogato (1 Kor 1, 5-7), tako da postoji velik spektar karizma koje su, kao karizmatične manifestacije, izraz iskustva s Duhom Svetim (1 Kor 12, 28-30; Rim 12, 6-8; Ef 4, 11-12). Njima je svatko u Crkvi obdaren (1 Kor 7, 7, 17), ali nitko nema sve, nego svatko svoju (1 Kor 12, 7). I svatko je prema njoj, pozvan da radi na dobru cijele Crkve (1 Pt 4, 10). Budući da su karizme u Crkvi opći i svakidašnji fenomen, nitko nema pravo ograničavati i koncentrirati karizme samo na neke osobe ili službe. Tako bi se samo trnio Duh i osiromašivala Crkva. Jer, odbacivanjem karizama odbacuje se sam Duh.

Budući da je Duh slobodan u svom djelovanju nitko mu ne može zapovijedati gdje, kada i što će reći ili učiniti. Naprotiv, svatko na svijetu mora biti budan da ga može čuti i spreman da mu se, poput poganina Balaama (Br 23) stavi na raspolaganje. Prema tomu, Duh ne djeluje samo u nosiocima službe, ni samo u katoličkoj Crkvi, nego i u drugim pojedincima i zajednicama u svijetu. Stoga iskustvo sa Duhom Svetim nije monopol elitnih i superkršćana nego svih vjernika koji proživljavaju vjeru. Tko god vjeruje ima Duha Svetoga i rijeke žive vode potječu iz njega (Iv 7, 37—38). Ta biblijska slika pokazuje cijelo mnoštvo darova Duha Svetoga i njihovih manifestacija. One su, prema tomu, normalan izražaj svakidašnjeg iskustva s Duhom Svetim. U vezi s tim, treba istaknuti da karizme nisu primarno neki čudesni, senzacionalni fenomeni kao čudesa, ozdravljenja, istjerivanje đavola i glosolalije. One su jednostavno prije svega, svakidašnje manifestacije života i djelovanja Duha Svetoga u vjernicima. Iako je djelovanje Duha slobodno, nije hirovito. Duh je u svom djelovanju vezan za Isusa jer je on njegov Duh.

Priznavanjem karizama kao darova Duha Svetoga nije sve u praksi riješeno i jasno. Kako ima različitih duhova, tako ima i različitih duhovnih pojava. Nekad su njihove akcije fenomenološki sasvim slične ili jednake. Ekstazâ i glosolalijâ bilo je i u helenističkoj mistici. Znaci i čudesa događaju se i izvan Crkve. Čini ih i Antikrist. Uz prave postoje i lažni proroci. Stoga je potrebno »razlučivanje duhova« (1 Kor 12, 10). A ono spada na cijelu Crkvu, prema sv. Pavlu: »Ne trnite Duha... Sve ispitivajte, dobro zadržavajte« (1 Sol 5, 19-20). Jedan od najsigurnijih kriterija pravoga Duha i karizmatičnosti određenih pojava jest priznavanje

Isusa Gospodinom (1 Kor 12, 3). Tko to čini, karizmatik je. Inače je Antikrist (usp. 1 Iv 4, 2—3). Ispovijest »Isus je Krist« sadrži zapravo svu kristologiju. Stoga je to kristološki sveobuhvatan izraz.

Postoji i drugi kriterij karizmatičnosti. To je služavni karakter karizme. Prava karizma nije tamo gdje je čudo nego gdje je služenje za izgradnju i korisnost zajednice, jer »se svakom daje objava Duha na korist (zajednice)« (1 Kor 12, 7).

Spomenuti kriteriji pomažu da se uvijek unese svjetlo, red i sigurnost u svaku, ne znam koliko zamršenu, pojavnost koja pretendira da bude priznata karizmatičnom. Zbog neosporne istine da Duh Sveti djeluje gdje hoće i kada hoće, kako i preko koga hoće za dobro Crkve i svijeta ne treba odmah ni sve prihvaćati ni odbijati što se u ime Duha predstavlja. To treba najprije kritički ispitati i onda prema tome postupiti. Što je od Duha Svetoga treba prihvatiti kao samoga Duha.

Nesumnjivo je da u mnogim »pentekostalnim« pokretima ima »duhovnoga«. Povijest inače svjedoči da je, prema potrebama, Duh podizao karizmatike kako bi pomogao Božjem narodu. Više-manje, njihova je djelatnost bila neočekivana, a nekad i odbacivana, iako je bila od Duha Svetoga. Kad god se bilo kako Duh onemogućavao u strukturama, on se nije s tim mirio. Nije se dao potisnuti i onemogućiti, nego je unatoč tome uvijek pronalazio načine i oblike svoje uspješne djelatnosti.

Pretjerana institucionalizacija religioznoga impulsa znak je krize institucije i dovoljan razlog posebnog zahvata Duha Svetoga da se to stanje promijeni i ozdravi. Koncentriranju karizama na jednu osobu ili manju zajednicu odgovara upadno reagiranje Duha Svetoga u drugim osobama i zajednicama. Duh se ni u kojem slučaju ne da zarobiti, onemogućiti i staviti pod kontrolu. On nije vezan za Crkvu i njezine strukture, nego je ona vezana za njega. On je sloboda i život, stoga se stvari u Crkvi ne upravljaju pravom nego zakonima života. Vjera je život i stoga se odvija kao život, a ne kao stroj.

Nitko se ne treba bojati karizmatičkih pokreta, jer ne postoji suprotnost između službe i karizme. I jedno je i drugo dar Božji po Kristu i Duhu. Stoga ne treba jedno drugim isključivati nego priznavati svakomu njegovo. Oni se po svojoj naravi, međusobno pomažu i nadopunjavaju jer su jedno za drugo određeni. Hipertrofija jednoga na štetu je i jednoga i drugoga, a tim i cijele Crkve.

U svjetlu spomenutih kriterija karizmatičnosti treba i u sadašnjem »pentekostalnom« pokretu vrednovati njegove pojave i priznati ih kao dijele ili manifestacije mnogovrsne Božje milosti.

»Krštenje u Duhu« ili »Duhom« nije po sebi omalovažavanje sakramenta krštenja. Ono ga ne isključuje nego pretpostavlja ili potvrđuje. Uostalom, »krštenje Duhom« se postiže vjerom. A sakrament krštenja upravo je sakrament vjere. Zato je »Krštenje Duhom« primarno vezano za vjeru. Dj 10, 44-46 svjedoče da su oni koji su slušali Petra i povjerovali njegovoj riječi još prije krštenja vodom primili Duha Svetoga i tako se njim krstili.

Isto tako i »glosolaliju« ne treba a priori odbaciti. I ona može biti dar Duha Svetoga. I tada je, poput suza i plesa, u vjernicima izraz neizrecivoga. »Polaganje ruku« u »pentekostalnim« zajednicama također ne mora biti omalovažavanje i zabacivanje sakramenta Ređenja. Taj je gest, još prema najstarijoj židovskoj praksi, jednostavno bio znak prenošenja na druge duha i uvjerenja kojim su ispunjeni oni koji polažu ruke.

Pentekostalnokarizmatička gibanja su reakcije na ukrućenje struktura, izazov koji potiče na izvore, apel da se zaboravljeno uzme u obzir.

I tu i inače pogrešno je govoriti o novoj akciji i daru Duha Svetoga. On je već dan. Treba radije govoriti o kontinuitetu te akcije. Duh je dar vjere. Ljudi treba da mu dadu, od svoje strane, slobodu djelovanja otklanjajući grijeh i indiferentnost kao prepreke toj akciji. Tim će i duhovske manifestacije biti više.

Postoji i mogućnost »švermerstva« (Schwärmerei) ili prelaženje »duhovskog«. I ono je uvijek znak neke krize u Crkvi, npr. nauke vezane za mrtvo slovo Pisma ili ukočeni crkveni red. U tom je slučaju »švermerstvo« znak promašaja Crkve. Treba to razumjeti i problem uredno rješavati. Tako će »švermerstvo« prestati kao kriza i kritika. Ono što je dobro treba preuzeti i učiniti boljim. Tako se izmiče »švermerstvu« tlo pod nogama i likvidira se. Negativnom borbom protiv njega ne samo što se nema uspjeha, nego se postiže samo suprotno.